

Vydává Občanské sdružení Step by Step ČR, o. s.

Úvodník

Milí přátelé Začít spolu!

Ráda bych poděkovala Vám všem, kteří jste se ozvali a napsali pár slov k prvnímu číslu časopisu Začít spolu. Vaše reakce nám udělaly velkou radost a s chutí jsme se pustili do přípravy druhého čísla, které máte nyní před sebou.

Součástí druhého čísla je slibovaná praktická pomůcka, která se týká tématu třídního aktivu a nese název „Podzimáček.“ Je distribuovaná jako zvláštní soubor, abyste ho mohli posílat nebo tisknout samostatně. Autorkou je učitelka ZŠ v Říčanech u Prahy a zároveň lektorka Začít spolu Dita Nastoupilová.

V časopise také naleznete informace o tradiční letní škole Začít spolu, která letos probíhá od 22. do 26. srpna v Kutné Hoře. Krom dílen pro začátečnický ze základních a mateřských škol letos nově nabízíme také rozvíjející kurzy pro zájemce z řad mateřských i základních škol. A jako úplnou novinku můžete absolvovat kurz „Svěží pohled na psaní“ pro učitele I. i II. stupně (bez nutnosti znát Začít spolu), který bude probíhat zároveň s letní školou.

Anna Veselková
šéfredaktorka

Obsah

Úvodník.....	1
Jak trojúhelník změnit v kruh	1
Rozhovor s J. Kargerovou a V. Krejčovou ..	2
Proč jsem si začala se Začít spolu	4
Letní škola 2011	6
Začít spolu a mentoring	7
Konstanta ZaS, SbS, ISSA.....	8
Čtenářské ohlasy	8

ZAČÍT SPOLU

ČASOPIS

Doporučujeme

Jak jsem si začala se Začít spolu

V osobní výpovědi Ivany Panochové, ředitelky firemní mateřské školy Nemocnice Na Homolce, se dozvíme, kudy vedla její cesta k vysněné práci. Školka Homolka je jednou z nemnoha firemních mateřských škol v České republice. Str. 4.

Letní škola Začít spolu 2011

Přijměte pozvání na tradiční letní školu Začít spolu od 22. do 26. srpna 2011 v Kutné Hoře. Budeme se hodně učit, bavit se a poznávat. S někým znovu, s někým nově, ale určitě spolu. Str. 6.

Jak trojúhelník změnit v kruh

Dnes mohu říci, že je to skutečně již několik let, co jsem se v rámci cyklického vzdělávání seznámila se vzdělávacím programem Začít spolu. S nadšením a vnitřním uspokojením jsem nasávala vše, co přicházelo. Mnohé se zdálo být tak přirozené ☺... ovšem realita zas tak přirozená nebyla.

napadlo, jak bude obtížné dostat rodiče z lavic ven a rovnou do kruhu. Na tabuli napsaný uvítací dopis, židličky, jedna vedle druhé, opisovaly tvar kruhu. Ale kruh, ačkoliv ve třídě již bylo přítomných několik postávajících a přešlapujících postav, zela prázdnotou. Rodiče s obdivem ve tváři

třídní aktiv s názvem „Jarní probuzení“

rodič v roli odborníka – tematický den „Cesta životem“

Zcela nový byl pro mě pohled otevřenosti, rovnosti, nastavení vzájemného partnerství mezi školou a rodinou. Přizvat rodiče ke spolupráci a nabízet jim zároveň i rozmanité formy této spolupráce se náhle pro mě stalo výzvou.

Výzvou k tomu, že začneme spolu ☺...

Mnohokrát si vzpomenu na svůj první třídní aktiv s rodiči, kdy jsem si vše pečlivě nachystala a s napětím a naivní představou sobě vlastní, jsem očekávala náš společný velký začátek. Velký? Jak se to vlastně vezme. Jediná změna byla v uspořádání prostoru. Ani ve skrytu duše mě však ne-

několikrát, stále dokola, pročetli obsahy všech nástěnek, jednotlivých výstupů z prací žáků, korzovali kolem kruhu z židlí, ale dovnitř se nikomu nechtělo. Představa usednutí na jakoukoliv židli, se jim zdála být snad až smrtelná. Vybídnutí k možnosti sednout si, bylo s poděkováním odmítnuto. Nevěděla jsem, co s tím. Podpořit viditelnou většinu jsem však vnitřně odmítla. Hlavou mi prolíla myšlenka... usedla jsem do kruhu tedy sama a přizvala jsem ostatní ještě jednou. Proběhlo několik nekonečných minut, než se objevili první odvážlivci, kteří se neobávali ZAČÍT SE MNOU ☺...

Rozhovor s...

Janou Kargerovou a Věrou Krejčovou

Dnes vzpomínám s úsměvem na tváři, ale těch několik dlouhých minut, ...bože, vsutku tak dlouhých..., mě posunulo o krok dál. A dnes už také vím, jak velký krok učinili rodiče sami, cením si toho a za mnohé jim jsem vděčná.

A jak dnes?
... stále začínám ☺

Třídní aktiv je skutečným třídním aktivem, který neustále obohacuji o další a další momentky. Rodiče se aktivním způsobem zapojují do všech činností. Cílem je seznámit rodiče se základními principy práce třídy (třídní pravidla, organizace a struktura dne, využití metod aktivního učení podporujících rozvíjení klíčových kompetencí, sociálních dovedností žáka atd.), snaha o respektující se partnerství, sdílení a zapojení rodičů (role odborníka, pomocníka, asistenta). Aktivitu se mohou účastnit rodiče s učitelem, ovšem přivzání mohou být i děti. Na základě podnětů rodičů jsme se pustili i do **víkendových aktivů**, na které máme všichni spoustu nezapomenutelných vzpomínek.

Za velmi důležitou považuji také realizaci **konzultací** s rodiči a žákem. Je zde prostor pro individuální prezentaci práce žáka s využitím žákovského portfolia, sebehodnocení a hodnocení, podepisování smluv o dosažení cíle atd.

Všem je jistě zřejmé množství času, jenž se za vším skrývá, ovšem kýžené ovoce může utrhnout jen ten, kdo se nevzdá a s úsměvem vytrvává ☺...

„Nepřekonatelné překážky si mnohdy jen vymýšlíme, abychom si omluvili, že nám chybí vůle...“
(F.X.Šalda)

Přeji vám odvalu začínat stále znovu a SPOLU !!!

Dita Nastoupilová

1. Jste autorkami publikace Vzdělávací program Začít spolu pro 1. stupeň základní školy. Jak jste se seznámily?

Věra: To je výborná otázka (smích).

Jana: Seznámily jsme se v kanceláři na Prokopce (tehdejší sídlo organizace Step by Step ČR- pozn.red.), kde jsem v té době pracovala asi měsíc. Věrka tam přišla prezentovat nějakou akci, kterou v té době připravovala...

Věra: Jana v té době pracovala čerstvě jako koordinátorka programu Začít spolu, já jsem pracovala na fakultě (pedagogická fakulta na UHK-pozn. red.) a jako lektorka program Začít spolu šířila.

2. Jak jste došli k tomu, že společně napíšete knihu?

Věra: V té době existoval pro ZaS materiál v podobě příruček, což byla vlastně z angličtiny špatně přeložená kurikula-zelené brožury svázané do kroužkové vazby. Bylo jasné, že by bylo potřeba napsat jakousi českou modifikaci, něco, v čem se shrnou české zkušenosti. V původních příručkách byl nevyhovující překlad a také spousta věcí v nich byla kulturně „mimo“, což mnoho lidí velmi dráždilo. Bylo tedy potřeba něco s tím udělat. Druhou věcí bylo, že v té době jsme začaly společně psát do Učitelských listů speciální přílohu o Začít spolu. Psaly jsme jí v kuse asi dva roky, každý měsíc, a když se to nasčítalo, tak jsme v té příloze, kde jsme informovaly o základních principech Začít spolu, nastřádaly zajímavý materiál, který nám později sloužil jako podklad pro knížku.

Jana: Dělalý jsme rozhovory s učiteli na školách, prováděly jsme dotazníkové šetření, sbíraly jsme materiál. Vznikl tak tzv. „Nápadník“. Všechno se to zúročilo v té knize. Zkušenosti z českého prostředí, z českých škol. Snažily jsme se ukázat rozmanitost ZaS, že nic není dogma, že existují různé cesty. ZaS je otevřený didaktický systém, záleží na prostředí a situaci, kde se daná škola či školka nachází. ZaS je živý organismus, který může zafungovat kdekoli,

záleží na konkrétní škole a komunitě. Ukázat tuhle různorodost bylo také jedním z cílů publikace.

Věra: Byly jsme moc rády, že knížka vyšla v nakladatelství Portál, které má v učitelské branži jakési renomé. Nechtěly jsme, aby kniha vyšla jenom na vlastní náklad ve Step by Step ČR, ale v respektovaném nakladatelství s celostátní působností, aby bylo možné si ji běžně koupit po celé republice.

Jana: Měly jsme velké štěstí na skvělého redaktora – Dominika Dvořáka, který byl přísný, kritický a který nám dával spoustu otázek. Jeho spolupráce byla také velkou přidanou hodnotou.

3. Chystá se nějaká revize, další vydání?

Věra: To je dobrá otázka. Teď na konci února jsme revidovaly druhé vydání knihy. Bylo potřeba udělat změny hlavně v úvodu. V nejbližší době určitě vyjde. Další věc, o které jsme se s Janou už mnohokrát bavily, je návazný materiál s dalšími příklady dobré praxe. To by bylo potřeba.

4. To souvisí s mojí další otázkou. Jakou oporu v literatuře tedy najde zájemce o ZaS?

Jana: Pro ZaS je výchozí literaturou kniha Vzdělávací program Začít spolu, ale pak existuje mnoho literatury, která se týká ZaS jen částečně. Například existují knihy na projektovou výuku, příklady dobré praxe, Jana Coufalová z Plzně vydala knihu projektů, které vytvořili její studenti, a realizovaly se na škole se ZaS. Zdena Kreislová napsala knihu Krok za krokem 1. třídou, což je zcela konkrétní materiál, který se zaměřuje na první třídu a je použitelný nejen pro učitele ze ZaS. Učitelé, kteří učí v 1. třídě zde najdou spoustu inspirace a třeba je to i přivede k ZaS. Tato knížka má velký ohlas. Moji dálkoví studenti tuto knihu velmi dobře znají a oceňují. Eva Lukavská napsala knížku Pozor, děti!, kde reflektuje začátek programu ZaS, jak se program vyvíjel, jak se nastavovala spolupráce s rodinou a podobně. Pořád je

to ale aktuální materiál, protože spousta věcí se nepodařila v praxi etablovat. Pro některé jsou to deset let staré věci, ale pro jiné novinka.

Věra: Teď trochu odbočím od tématu. Asi deset let zpátky byla natočena videa. "Proč jinak" a „Kurikulum pro 21. století.“ To, že se jedná o deset let starý materiál, v něm poznáte třeba podle počítačové techniky a módy – jak jsou paní učitelky oblečené. To, co se ale na tom videu odehrává, práce v ZaS, budí ohromné emoce a učitelé skoro nevěří, že je to možné. Je fakt, že už nejsou v takovém odporu, jak tomu bývávalo, protože vidí, že spoustu věcí znají a některé prvky i dělají. Ale ten systém jako celek pořád umí překvapit a má co nabídnout i dnes.

Anička: Doplním informaci, že Mirka Škardová ve Step by Step ČR nyní připravuje nové video ZaS.

Věra: Výborně.

5. Jak vnímáte rozdíl mezi přijímáním ZaS (učitelé, studenty pedagogických fakult apod.) dnes a na začátku programu (v roce 1994)?

Věra: Když jsme se ZaS před 17 lety přišly, tak ty reakce, že to nejde, se opíraly o to, že to není v souladu s legislativou. Školy, které v té době učily podle ZaS, měly posvěcení od MŠMT, že například nemusí dodržovat 45ti minutovou vyučovací hodinu a mohou si to poskládat jinak. Ale v zásadě to tenkrát bylo poloilegální. Takže ten obrovský posun je dnes v tom, že to, co program Začít spolu nabízí, mohou školy dělat (pokud chtějí) a mají v tom i legislativní oporu.

Jana: Také se tomu dnes už neříká alternativní program, ale inovativní. Rozdíl je v tom, že slovo alternativa vyjadřuje něco, co jde mimo hlavní proud. Teď je ale ZaS jedna z možností, jak realizovat myšlenky rámcového vzdělávacího programu. Je to inovace v hlavním proudu. Myslím si, že pro spoustu mých studentů, je to naprosto běžná záležitost. Očekávají, že se s tím setkají v praxi. Tenkrát na začátku to bylo zcela na okraji vzdělávacího systému. Byla to naprostá alternativa.

Věra: Je zajímavé, že na začátku byl program takřka „ilegální“. Ale v průběhu přípravy školské reformy se stalo, že lidé, kteří měli co do činění se ZaS, se díky svým zkušenostem s programem ZaS podíleli na mnoha koncepčních plánech včetně rámcových vzdělávacích programů a i nadále tvoří významnou skupinu, která v naší zemi přispívá k podpoře školské reformy.

Jana: Program ZaS ovlivnil kurikulární reformu. Také je důležité, že za tu dobu už je spousta škol, které dokážou demonstrovat realizaci programu ZaS v praxi. Pro učitele je velmi důležité vidět, jak to funguje. Když se o ZaS mluví, nebo se to ukazuje na vi-

lety účastnily letní školy a nějakým způsobem se Začít spolu začaly, nějak to dělají a nemají žádnou zpětnou vazbu. Nechci tím říci zpětnou vazbu na to, jestli je jejich práce v pořádku- to vůbec ne. Ale třeba na to, zda je to v souladu se Standardy Začít spolu.

deu, tak to nenahradí to, že učitel jde do té třídy a vidí to. Zkušený učitel pozná, že děti ty znalosti skutečně mají, že to není „nahrané“. To se prostě „nahrát“ nedá. Spoustu dovedností je třeba dlouhodobě budovat a to se nedá nijak nacvičit.

Věra: Řeknu to na příkladu. Když děti na konci dne prezentují výstupy své práce, tak na těch prezentačních dovednostech dětí - jak si rozdělily, kdo co prezentuje, jak u toho stojí, jak pracují s hlasem, jak se ostatní děti doptávají- jednoznačně poznáte, jestli to dělají jen občas, nebo jestli je to jejich „denní chleba“. Tyto dovednosti začínají být vidět, až když se dlouhodobě budují. Toto učitel bez předchozí systematické práce v ukázkové hodině nepředvede, i kdyby sebevíc chtěl. K tomu děti dospějí pouze dlouhodobým tréninkem, který v ZaS mají.

6. Kde vidíte možnosti dalšího rozvoje programu ZaS?

Věra: Rozvoj je možný ve dvou směrech. Jednak kvantitativně- z hlediska šíření programu na další školy, ale i kvalitativně. Co si budeme povídat, jsou školy, které říkají, že dělají ZaS (a zaplatpámbu za ně), ale je to často o tom, že se paní učitelky před pěti

Jana: Přesně tak, kvalita se odvíjí od toho, zda se učitelé dále vzdělávají. To je také část filozofie ZaS, není to pouze jednorázová akce, ale způsob myšlení. Přijetí určitého životního postoje.

Věrka: ZaS je o životním principu, celé je to postaveno na tom, že učitelka věří, že pokud se dětem nastaví vhodné prostředí, tak se budou učit samy. Všechno v nich je a podpora učitele spočívá v tom, že jim vytváří příležitosti.

Jana: Učitel dává vzdělávací nabídku, facilituje proces učení a poznává děti, přijímá je takové, jaké jsou. A tohle všechno jsou hodně těžké věci pro každého z nás. Nikdo z nás tím v dětství neprošel, nikdo z nás se s tím ve škole neseznámil, takže je to něco, co se těžce buduje. Nemáme vzor. Naše společnost to přirozeně nenabízí a neměli jsme možnost se s tím v životě osobně potkat. Všechny tyto zkušenosti se budují za pochodu. To je na tom to nejobtížnější. Není to o tom, že se do třídy koupí nový koberec a jinak se uspořádají židle. To bohužel nestačí. Daleko důležitější je to, jak o tom přemýšlíme a co cítíme. To je ten základ. To všechno vyžaduje osobnostní práci. Kdo dělá ZaS, tak se v podstatě vydává na cestu perma-

nenntního osobnostního rozvoje. A to je také bolestná věc. Člověk tím odkládá hodně jistot. A třeba se tím pádem zbavuje i různých přátel, protože najednou se proměňuje. Hodně lidí se i rozvedlo. Změnou myšlení se ocitli jinde, než jejich partner.

Věra: Druhá možnost je kvantitativní šíření programu na další školy a školky. Spolupracuji teď s jednou základní školou v Libereckém kraji. Po deseti letech významné práce na sobě, kdy se učitelé I. i II. stupně vzdělávali ve všem možném (kurzy kritického myšlení, osobnostně-sociální rozvoj, tvořivá škola atd.) došli do fáze, kdy zjistili, že mají spoustu dílčích věcí, znají spousty metod do jednotlivých předmětů, ale potřebují to sjednotit a dát tomu koncepci. Pracuji s celým prvním stupněm, od září vytvořily paní učitelky ve třídách centra aktivity (všechny od 1. do 5. třídy), pracují na projektech a během roku udělala ta škola ohromný pokrok. Mám zprávu, že minulý měsíc měli ve škole inspekci, která byla naprosto ohromená. Něco takového prý ještě neviděli. Díky programu ZaS „zaklaplo“ vše, na čem těch deset let pracovali. Cesty k ZaS jsou tedy různé. Mohou prezentovat rodičům ucelený systém, který funguje na celém prvním stupni. Čili i toto je cesta, kterou se může program Začít spolu dále ubírat.

Zmínili jste rodiče ... Jak vnímáte jejich úlohu ve vzdělávání dětí?

Jana: Jedním z klíčových principů ZaS je spolupráce a vytvoření partnerství s rodinou. Každý má svou zodpovědnost, včetně rodiny. A škola nekompensuje hříchy celého světa. V rámci toho partnerství je zapotřebí, aby škola spolupráci iniciovala, protože v naší kultuře partnerství rodiny a školy není zažitá. Je tedy na škole být iniciativní. Škola nabízí možnosti spolupráce, zve, dává prostor a možnosti. Rodič si z této nabídky vybírá. Neplatí to, že učitelka je zodpovědná za všechno. Svoji zodpovědnost má rodina a hlavně ji mají i děti.

Děkuji za rozhovor

Anna Veselková

šéfredaktorka

Škola Začít spolu Proč jsem si začala se Začít spolu

Začínala jsem jako učitelka MŠ za hluboké totality. Individualita dětí byla potlačována, navíc na podporu jejího rozvoje nebyl čas ani prostor. Samozřejmý byl autoritativní přístup k dětem a budování „stádní formace“. Dítě muselo zapadat do davu, jinak bylo označeno za problémové. Veškerá pedagogická práce byla založena na drilování profilu uvědomělého občana socialistické vlasti a vštěpování komunistických principů. Ve třídě s pětácti tříletými dětmi se rozhodně nedalo hovořit o všestranném rozvoji dítěte nebo smyslné práci učitelky.

K cíli člověk často dojde oklikou

Čtyři roky po Sametové revoluci jsme už sice dětem nemuseli vyprávět o Lenínovi, což byla velká psychická úleva, ale přesto se výchovně vzdělávací systém předškolních dětí moc nezměnil. Cítila jsem frustraci z dlouhodobých následků procesu normalizace ve školství v podobě totálního profesionálního vyhoření. Po 15 letech jsem dráhu učitelky MŠ opustila a do roku 2008 jsem působila mimo školství.

Tady by můj příběh mohl skončit, ale jak správně tušíte, teprve začíná. V roce 2008 jsem dostala nabídku na spolupráci s rodinným centrem, které chtělo provozovat dětský klub s celodenní péčí o děti předškolního věku podle metodiky „Začít spolu“. Vůbec jsem netušila, o čem je řeč, a tak jsem si na internetu našla co nejvíce dostupných informací o hlavních zásadách tohoto přístupu k dětem. A jak už to tak bývá s láskou na první pohled, ani já neodolala a ve zralém věku začala koketovat se Začít spolu. Dnes, o tři roky později, máme pevný a trvalý svazek. Od září 2010 provozuji svou vlastní firemní školku pro děti zaměstnanců Nemocnice Na Homolce (dále jen NNH) s aplikací programu „Začít spolu“. Práce podle zásad tohoto programu mě hluboce naplňuje a uspokojuje. Jakoby ztracené kolečko znovu zapadlo do soukolí a v běhu času dostalo všechno svůj dávno ztracený smysl a řád.

Lepší, než začít sám, je začít spolu

Na myšlenku založit vlastní školku a využít k financování provozu evropské fondy mě přivedla dcera, která dlouhodobě pracovala v neziskovém sektoru. A tak jsem v roce 2009 využila výzvy vyhlášené na stránkách ESF ČR (Evropský sociální fond) a podala žádost o přidělení dotace. NNH už delší dobu zvažovala založení firemní školky, ale složité legislativní prostředí státní příspěvkové organizace, vysoké náklady na financování provozu školky a konečně i neznalost podmínek předškolního vzdělávání a pedagogických principů obecně ji od realizace odrazovalo. Naše společné úsilí se propojilo. NNH poskytla budovu a na své náklady ji podle platných norem zrekonstruovala. Já jsem zřídila školku a prostřednictvím eurofondů zajistila financování provozních nákladů po dobu 22 měsíců. Konečně jsem mohla začít naplno pracovat podle „Začít spolu“! V srpnu jsem se zúčastnila Letní školy „Začít spolu“ v Litomyšli. Letní škola naprosto předčila mé očekávání. Lví podíl na mém nadšení měla především úžasná lektorka Julka Gardošová, která nám své patnáctileté soužití se Začít spolu předala v dárkovém balení vyzkoušených a osvědčených receptů z praxe. Ostatně z její knihy se stejnojmenným názvem jsem čerpala své úplně první informace o programu. Příznivý dojem doladil profesionální přístup k organizaci ze strany pořádatelky společnosti „Step by Step“.

Dnes jsi to udělal správně

Čím mi vlastně program „Začít spolu“ tak imponuje? Ve srovnání s autoritativním přístupem k dítěti, který jsem v době totality zažila já a který i dnes bohužel ještě někde přetrvává, je toho hodně: rovnocenný partnerský přístup k dítěti, namísto potlačování individuality dítěte její rozvoj, namísto omezování kreativity dítěte její podpora, namísto typizovaného vybavení tříd podnětné prostředí v centrech aktivit, namísto negativních pokynů pozitivní formulace, absence rozkazovacího způsobu a hodnotících prvků v komunikaci s dítětem,

příznivý vliv komunitního kruhu na rozvoj komunikace obecně, učení se přijetí odpovědnosti za své jednání formou příčiny a následku, spoluvytváření pravidel společného soužití namísto aplikace pravidel hotových, kooperativní způsob práce i řešení konfliktních situací, úžasný vliv ranního úkolu na rodiče a spousta dalších sympatických prvků programu.

Nemyslete si, že jsme se obešly bez „porodních bolestí“. Osobně jsem se doslova za domácí úkol musela učit pozitivní formulace a oznamovací způsob sdělení typu „ve třídě chodíme pomalu“ místo „neběhej“. Úporně jsem se odnaučovala hodnotící fráze typu „to je krásné“ a učila se tlumočit dítěti faktické poznatky typu „vidím, že jsi použil hodně červené a modré barvy“, skoro jsem se plácala přes pusku, abych neřikala „ty jsi ale šikulka“, ale „dnes jsi to udělal správně“. Podobně to prožívaly i mé kolegyně a samozřejmě, ani dnes není výsledek dokonalý. Je to zkrátka běh na dlouhou trať a důležité je,

že děláme maximum a stále na sobě pracujeme.

Jak funguje Školka Homolka a co plánujeme do budoucna

Dne 1. 9. 2010 jsme ve školce přivítaly první děti. Provoz školky je přizpůsoben směnnému provozu zaměstnanců NNH, především lékařů a sester. Školka je otevřena denně od 6.00 do 20.00 hod. Z důvodu pokrytí čtrnáctihodinové provozní doby pracují ve školce 4 učitelky, každá v úvazku 32 hodin přímé práce s dětmi týdně. Děti mají nárok na 5 jídel denně – snídaní, dopolední svačinu, oběd, odpolední svačinu a večeři. Zatím je provoz jednotřídní s max. kapacitou 25 dětí ve věku od 2,5 roku do 6 let, ale kapacita školky je koncipována na dvoutřídní provoz, tj. 50 dětí. Učitelky pracují podle ŠVP, resp. podle TVP, dělají denní přípravy a pro evaluaci používají Oregonskou metodu. Máme porady i hospitace a hlavně máme maximálně spokojené děti i rodiče! Více na www.skolkahomolka.cz.

V současné době začínám řešit způsob financování školky po skončení čerpání dotací z EU v březnu 2012. Financování firemních školek dala zelenou i vláda ve svém programovém prohlášení a zdá se, že podle vyjádření ministra školství budou mít větší šanci školky zařazené v síti MŠMT. Takže nás v nejbližší době čeká zpracování žádosti, abychom příští rok mohli čerpat dotace z ministerstva. Až se v květnu 2011 objeví další výzvy na čerpání dotací z eurofondů na www.esfcr.cz nebo na www.oppa.cz, zkusím své štěstí znovu. Zkuste ho i vy...

Nashledanou na Letní škole v Kutné hoře se těší

Ivana Panochová
ředitelka Školky Homolka

Letní škola Začít spolu 2011, Kutná Hora, 22.-26. srpna 2011

Srdečně Vás zveme na letní školu ZaS, která se uskuteční od 22. do 26. srpna 2011 v Kutné Hoře. Letní škola je určena všem učitelům a ředitelům základních a mateřských škol, kteří chtějí získat komplexní přehled o vzdělávacím programu Začít spolu. Budete mít příležitost projít systematicky a interaktivní formou jednotlivé principy a přístupy uplatňované v programu Začít spolu a získat praktické dovednosti a zkušenosti jak podle programu ZaS pracovat ve své třídě. Pro nové zájemce o Začít spolu je určen **Základní kurz**. Otevíráme kurz zvlášť pro mateřské a zvlášť pro základní školy. **Rozvíjející kurz** Začít spolu je určen zejména těm, kteří již v praxi realizují vzdělávací program Začít spolu, nebo některé jeho prvky, či absolvovali letní školy v předchozích letech. Opět nabízíme kurz zvlášť pro mateřské a zvlášť pro základní školy.

Letošní novinkou je dílna **Svěží pohled na psaní**, která je určena všem učitelům I. a II. stupně (bez nutnosti znalosti programu Začít spolu) a bude směřovat k podpoře čtenářské gramotnosti a rozvoji tvůrčího myšlení a umožní účastníkům mimo jiné hodně psát, hodně číst, hodně pozorovat, hodně vylepšovat a ovládat rozmanité techniky, které mohou využívat s dětmi ve své třídě. Probíhá paralelně s letní školou ZaS!

Bližší informace o obsahu, včetně anotací pro každou skupinu naleznete na <http://www.sbscr.cz> v sekci Vzdělávací akce, Letní škola 2011. Všechny kurzy LŠ jsou akreditovány MŠMT. Účastníci obdrží po absolvování letní školy certifikát. Jedno ze seminářových odpolední necháme zcela ve Vaší režii. Pro zájemce připravíme výběrové semináře nebo dílny, ostatní budou moci využít čas k prohlídce města. Semináře povedou zkušení lektori, učitelé z praxe.

Jak se projevila účast na letní škole Začít spolu ve Vašem profesním životě?

Z různých vzdělávacích programů jsem si donedávna vždy jen „úzdíbla“ menší či větší díl metod a nápadů, které mě zaujaly a následně jsem je upravovala k obrazu svému. Až vzdělávací program Začít spolu mě oslovil jako celek. Mnohé postupy jsem uplatňovala již dávno, o centra aktivit se pokouším druhým rokem. Na letní školu 2010 jsem odjela s hlavou plnou nápadů, které se však jaksi chaoticky vynořovaly a zase mizely.

Přirovnala bych letní školu 2010 k velkému úklidu. Skvělé lektorky mi nabídky „šuplíkatou“ komodu, do které mi pomohly mé pedagogické postupy a metody uložit, vyrovnat do komínků a dát jim jméno a nový smysl. Vše mi teď do sebe lépe zapadá a vše dává hlubší smysl. Mnohé ze zažitých postupů jsem dokonce vyhodila a dostavil se pocit úlevy, jak už to při úklidu bývá.

Co nejvíce na programu Začít spolu oceňuji, je možnost vlastního uspořádání. Závazná je komoda, šuplíky je možno přehazovat a rovnat podle vlastního uvážení. Necítím se tudíž programem svázaná, ale vedená. Hledání vlastní cesty se totiž cení.

Pořádek se musí udržovat. Těším se na letní školu 2011.

Mgr. Eva Burdová
ZŠ Křesomyslova, Praha 4

Cena letní školy:

Celková **cena letní školy je 9 132 Kč**. Tato cena zahrnuje vzdělávání, ubytování a plnou penzi, vše včetně 20% DPH. Co způsobilo navýšení ceny LŠ? Dlouhodobě pracujeme na trvalé udržitelnosti aktivit spojených se vzdělávacím programem Začít spolu tak, abychom ho mohli rozvíjet a posilovat naše činnosti po kvantitativní i kvalitativní stránce. To, že je o naši nabídku zájem, nás od 1. ledna 2011 posunulo mezi plátce DPH, což znamená, že 20% z našich příjmů musíme odvádět státu. Mrzí nás, že to naše služby zdražuje.

Další cenové možnosti:

polopenze: 8.820 Kč, bez jídla: 8.148 Kč; bez ubytování: 8.172 Kč; bez jídla a bez ubytování: 7.188 Kč, jen obědy: 8.460 Kč

Slevy: *

- **10%** při zaplacení poplatku do 31. 5. 2011

- **15%** studenti nebo skupina učitelů, pokud se přihlásí z jedné školy 6 lidí a více

- **40%** učitelka, která získala mezinárodní certifikát Ocenění kvality pedagogické práce

* jednotlivé slevy se nesčítají

Pokud jste se minulý rok zúčastnili kurzu pro začátečníky, máte jedinečnou slevu 15% na rozvíjející kurz na letošní LŠ!

Jak se můžete na letní školu přihlásit?

On-line na stránkách **katalog.sbscr.cz**, zasláním přihlášky a návratky na e-mail info@sbscr.cz, faxem: + 420 222 963 596, poštou na adresu SbS ČR, o. s., Kubelíkova 22, 130 00 Praha 3 – Žižkov. Přihláška s návratkou je ke stažení na www.sbscr.cz v sekci Letní školy

Aktuálně

Začít spolu a mentoring

V praxi se ukázalo, že absolvování základních kurzů programu Začít spolu či letních škol není pro zavedení programu dostatečné. Problémy spojené s implementací programu Začít spolu (nebo čehokoli nového) souvisí s faktem, že skutečná proměna klade velké nároky na práci učitele. Vyžaduje od něj osvojení si řady nových vědomostí, dovedností a postojů, ale také čas na začleňování nových poznatků do práce ve vlastní třídě, jejich vyhodnocování, ujasňování si nově vzniklých otázek a problémů. V této fázi jsou však učitelé již často osamoceni, nemají možnost konzultovat a vyjasnit si své otázky, které vyvstávají v průběhu, ujistit se ve zvolených postupech, získat zpětnou vazbu na svoji práci apod.

Jednou z nabízených podpor, která výrazně eliminuje výše uvedené těžkosti, se kterými se učitel potýká, a která směřuje k dalšímu zvyšování kvality pedagogické práce, je **mentoring**.

Mentoring představuje individuální typ podpory a umožňuje partnerský přístup a spolupráci mentora a menteeho (učitele). Je zcela orientován na podporu učitele, která vychází z učitelových potřeb, nikoli na kontrolu jeho práce. Učitel je tedy ten, kdo si tzv. "formuluje objednávku" pro mentora → na co se má mentor během svého pozorování ve třídě zaměřit. (Např. „*Nedaří se mi zadávat instrukce do skupin. Přestože se vždy zeptám, zda tomu děti rozumějí, tak v průběhu zjišťuji, že pracují na jiném úkolu, zjišťuji jiné věci apod. Potřebuji vědět, co dělám a co bych měla udělat pro to, aby se mi dařilo úkoly lépe zadávat*“.) Toto je svým způsobem „zakázka“ pro mentora a vymezuje konkrétní rámec poskytované podpory. Pro její efektivitu je pak důležité, aby byla konkrétní, zvládnutelná ve vymezeném čase, v souladu mezi možnostmi mentora a potřebou učitele.

projekt Mentorská podpora studentů učitelství

V rámci rozvoje a udržitelnosti programu Začít spolu jsme se ve svých aktivitách zaměřili na podporu studentů učitelství v rámci jejich

praxí na školách Začít spolu. Od letošního školního roku realizujeme ve spolupráci s katedrou primární pedagogiky PedF UK projekt **Mentorská podpora studentů učitelství**.

Podpora je založena na partnerské **spolupráci mezi fakultami** připravujícími učitele a **školami** (v našem případě školami Začít spolu), kde studenti vykonávají své praxe. Tato spolupráce s sebou přináší i jasné vymezení a „vyladění“ rolí všech aktérů praxí, které jsou v projektu zapojeni.

Role vysokoškolských pedagogů (didaktiků a vedoucích studentských praxí) PedF UK a Fakulty pedagogické Západočeské univerzity v Plzni je zejména **supervizní**. Jsou reflektujícími průvodci studenta v jeho přípravě na profesi, vědomě a promyšleně podporují propojování praxe s teoretickými východisky a vedou k tomu i studenty. Učí je nacházet pedagogické situace, analyzovat je, klást si otázky, hledat více řešení, tato řešení reflektovat a vyhodnocovat apod.

Učitelé základních (fakultních) škol Začít spolu v Praze a Plzni, kteří přijímají studenty ve své třídě na pedagogickou praxi, zastávají v projektu **roli mentorů**. Jsou experti na metodiku a výchovné a vzdělávací strategie programu Začít spolu, vzory „dobré praxe“, podporují studenty v jejich profesním růstu, sdílí se studenty svou profesionální zkušenost, své praktické dovednosti, doprovází studenty při rozbořech jejich aktivit. Pomáhají studentům i při interpretaci a volbě učebních postupů a to jak ve fázi přípravy, tak ve fázi sebereflexe.

Studenti Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Praze jsou hlavními aktéry svého profesního rozvoje. V rámci své praxe se aktivně zúčastňují rozborů a mentorských rozhovorů jak s učiteli, u kterých vykonávají svoji praxi, tak s VŠ pedagogy (vedoucími jejich praxí). V rámci své praxe si vedou své studentské portfolio, provádějí sebehodnocení na základě Souboru kvalit.

V průběhu souvislých pedagogických praxí dochází k průběžnému, společnému setkávání všech tří aktérů (student-fakultní učitel/mentor a VŠ pedagog/supervizor).

VŠ pedagogové a učitelé fakultních škol prošli 80-ti hodinovým kurzem mentor-

ských dovedností, jehož cílem bylo získat klíčové mentorské dovednosti a aplikovat je do své práce. Měli příležitost seznámit se se zkušenostmi realizace mentoringu v zahraničí (Holandsko, Velká Británie) a díky Dr. Birgit Pfeifer se inspirovat modelem uplatňovaným na vysoké škole Windeheim ve městě Zwolle v Nizozemí.

V průběhu kurzu měli účastníci možnost sdílet své zkušenosti s vedením praxí, společně vytvářet a následně pak v praxi ověřit práci se **Souborem kvalit studentovy práce na pedagogické praxi** (Soubor kvalit). Soubor kvalit obsahuje 7 oblastí (např. Plánování výuky, Komunikace a vytváření prostředí pro učení, Hodnocení žáků, Reflexe výuky, Kontext výuky, Profesní rozvoj apod.). U každé oblasti jsou uvedeny konkrétní indikátory (příklady konkrétního jednání) toho, co by měl student v rámci své praxe v dané oblasti obsáhnout. Student pak na konci praxe vypracovává sebehodnocení k jednotlivým oblastem a na škále 1-10 (10- zvládám zcela, 1- vůbec nezvládám) označuje míru zvládnutí daného souboru dovedností.

Mentorská podpora zejména začínajících učitelů se ukazuje jako klíčová pro motivaci učitelů a pro jejich další profesní nasměrování. Velmi významně však pomáhá i učitelům, kteří zavádějí do své praxe nové metody a formy práce, snaží se aplikovat získané poznatky a dovednosti z předchozích kurzů apod. Zároveň se ukazuje, že potřeba individuální (kolegiální) podpory je stejně tak důležitá a přínosná i pro tzv. zkušeného učitele, který by měl neustále reflektovat svoji práci a usilovat o další profesní růst. Rozhodně se zdá být spíše mýtem, že učitelé, natož dobří učitelé nic nepotřebují!©

Projekt Mentorská podpora studentů učitelství je podpořen Open Society Institut.

Mirka Škardová
koordinátorka, lektorka a
certifikátorka Začít spolu

¹ Mezinárodní profesní ISSA standardy: Kompetentní učitel 21. století, vymezují rámec kvality, o který se vzdělávací program Začít spolu snaží a požadavky na kvalitu práce učitele

O nás

Začít spolu je vzdělávací program pro předškolní a mladší školní věk, v ČR je realizován od roku 1994 v mateřských a od roku 1996 v základních školách. Tento program zdůrazňuje individuální přístup k dítěti a partnerství školy, rodiny i širší komunity v oblasti výchovy a vzdělávání. Prosazuje a umožňuje inkluzi dětí se speciálními potřebami. Tento program je mezinárodní (je realizován v dalších 30 zemích světa) a je zaštitěn mezinárodní organizací ISSA.

ISSA je nevládní organizace, která byla založena s cílem podporovat demokratické principy a posilovat zapojení rodičů a komunity do vzdělávání dětí v období předškolního a mladšího školního věku (3–11 let). Sjednocuje 27 organizací ve stejném počtu zemí.

Step by Step ČR, o. s., je nevládní nezisková organizace, jejímž posláním je přispívat svými aktivitami k demokratizaci, humanizaci a vyšší efektivitě vzdělávání v České republice, k budování otevřené společnosti a jejímu zapojení do evropských struktur. Podílí se na monitorování, evaluaci a implementaci programu Začít spolu. V současné době realizuje tyto projekty: Předsudky jsou OUT www.predsudkysouout.cz, Podpora učitelů ve zvyšování kvality pedagogické práce www.sbscr.cz/podpora-ucitelu, Mentorská podpora studentů pedagogiky a Cesta k předškolnímu inkluzivnímu vzdělávání v Moldávii (partnerství s ADROU).

Vaše názory

Děkujeme za Vaše reakce na první číslo časopisu a těšíme se na další názory i připomínky.

Dobrý den. Hned po ránu taková příjemná novinka o časopise ZaS!

Moc Vám fandíme, jsme rádi za tu myšlenku, a pokud můžeme, tak každé číslo tohoto časopisu bude součástí našeho časopisu „Beruškovník“, který vydáváme každý měsíc každé rodině naší MŠ.

Rádi se také podělíme o naše zkušenosti. Přejeme Vám všem hezký den a krásné jaro!

Hana Skočková, ředitelka MŠ a zaměstnanci, děti, rodiče MŠ novojičínské Berušky, spol. s r. o., která je obrovským příznivcem ZaS od r. 1998.

Děkujeme. Už se těším, jak si časopis přečtu, nejen já, ale i moji kolegové. Pozdravuji všechny Začítspoláky

B. Zmrzlík, ředitel ZŠ, Mendlova, Karviná- Hranice

Dobrý den, moc děkuji za časopis. Velmi se nám všem líbí, už se rozběhl do světa k rodičům i veřejnosti. Děkujeme, super nápad. Přeji Vám hodně zdaru a vytrvalosti. Těšíme se na další.

Eva Filipová, ZŠ Chotýšany

Díky moc za zaslání super časopisu, který jsem přečetla jedním dechem. Je to fakt moc pěkné a přeji, ať jeho popularita roste neměřitelnou rychlostí!!

Pavla Koudelková, členská základna Step by Step ČR, lektorka Začít spolu

MŠ Pastelka děkuje za časopis Začít spolu.
Zdraví M. Bustová

Dobrý den děkujeme za zaslání Vašeho časopisu. Rádi se jím inspirujeme a těšíme se na další číslo. S pozdravem

Radomíra Novotná, řed. školy Oldřichovice

Mnohokrát děkujeme za časopis.

Přeposíláme ho rodičům našich dětí a stane se součástí našeho informování rodičů o programu. S pozdravem

Liba Hráčková, MŠ Prušánecká Brno

Časopis Začít spolu

vydává občanské sdružení
Step by Step Česká republika

Redakční rada:

Anna Veselková, Mirka Škardová,
Lenka Felcmanová

Odpovědná redaktorka:

Anna Veselková

Adresa vydavatele:

Step by Step ČR, o.s., Kubelíkova 22
130 00 Praha 3
tel./fax.: 222 963 596,
email: info@sbscr.cz

Jazyková korektura:

Kateřina Vanková

2011, roč. 1, č. 2.

Texty je možné volně šířit s uvedením zdroje